

om, men Rigtigheden af hans Betragtning kan jeg ikke indrømme.

**Th. Nielsen:** Da vi den 27de Marts 1871 forhandlede om dette Lovforslag, vil det indres, at jeg i Forbindelse med 4 Medlemmer indtog en ganske særegen Stilling fra den, det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen) indtog. Jeg kan vel slutte mig til de Grunde, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds i Dag har anført imod Forslaget, men har dog ogsaa noget Særegent, som jeg tror at kunne sige, og som er det Samme, som de Fem havde hin Nat den 27de Marts. Jeg finder mig derfor foranlediget til at fremkomme dermed, da jeg ogsaa tror, at de Fems Stilling har Krav paa at komme med i Fortidens Historie, som nu saa ofte har været omtalt. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgfreds (Brig) forundrede sig over, at man var saa meget imod Bestemmelsen i § 11 om, hvem der skulde raade over Overskuddet; thi, sagde han, der er for det Første ikke noget Overskud, og der vil ikke blive noget i en lang Fremtid. Deri giver jeg det ærede Medlem fuldkommen Ret, og det glæder mig, at han vil indrømme, at der ikke er noget Overskud; thi det er jo netop derfor, at den store Befolkning har ønsket en Omordning, for at der kunde blive Overskud til Oplysningens Fremme og til de aandelige Formaal i det Hele taget. Dette er en af mine vægtigste Grunde til at være imod det ærede Medlems Ændringsforslag. Altsaa det anser jeg for indrømmet, at der ikke vil blive noget Overskud, og jeg kan da gjerne sige, at praktisk talt vil denne Bestemmelse om, hvorledes § 11 skal affattes, naar det af det ærede Medlem stillede Forslag bliver vedtaget, ingen Betydning have, men dermed vil jeg dog selvsjælgelig ikke sige, at den ikke har theoretisk Betydning; thi jeg erkender, at den har den theoretiske Betydning, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds har omtalt, der nemlig, at den giver disse Midler en særegen Hellighed, som andre Statsmidler ikke have. Jeg skal altsaa erkende, at den har sin theoretiske Betydning; men hvad der imidlertid for mig er det afgjørende til at være imod dette Ændringsforslag, er ikke — hvad der blev udtalt af det ærede Medlem — Bestemmelsen om, hvorvidt Lønnen skal sættes i Byg eller Renge. Den 27de Marts har jeg i Forening med flere andre Medlemmer vist, at jeg kunde gaa ind paa det Første, og jeg kan gjøre det den Dag i Dag, thi jeg tror nok, at der theoretisk alligevel vil være Midler til at vise, at Kirken ingen Eieendomsret har, og jeg tror, at dette nok kan træde frem paa en saadan Maade, at det bliver klart, saa at dette Punkt ikke for mig er det afgjørende. Jeg gaar ganske vist meget nødig ind paa at lade noget Særegent forblive ved Præstældene, fordi det i mine Dine ikke fører saa rask fremad imod

det store Hovedformaal, som jeg stadig har betegnet, nemlig Kirkens og Statens Adskillelse, thi dette vil jo langt lettere kunne naas, naar først Staten er bleven fuldstændig Herre over de Midler, der hidtil have været henlagte til Kirkens Brug. Det er dette, som for mig er det Afgjørende, men ikke desto mindre siger jeg dog, at dersom vi kunne naae dette Fremskridt, saa skulde jeg gjerne foreløbig opgive den Theori, som jeg har i saa Henseende. Jeg kan altsaa gaa ind paa at lønne med Byg og paa at lade en Del af Tiennden blive ved Kaldene, men under hvilken Forudsætning er det, at jeg og som jeg tror, flere ærede Medlemmer med mig kunne gaa ind paa dette? Det er under den Forudsætning, at der bliver et virkeligt Overskud tilbage. Det var denne Stilling, som de 4 ærede Medlemmer i Forening med mig i Udvalget indtog ved den eneste Forhandling, som gik forud for den 27de Marts. Det vil erindres, at der ved det Lovforslag, som vi nu behandle, vistnok vil fremkomme et aarligt Overskud af mindst 300,000 Rd., hvormod det er indrømmet, at der ved Ændringsforslaget — og jeg holder mig i den Henseende til de Forhandlinger, som forhen ere førte — intet Overskud vil blive, men snarere et Underkud. Vi Fem stemte derfor ogsaa hin Nat for en betydelig Forandring just ikke saa meget i Lønningssatserne som snarere i Præstældenes Fordeling, idet efter vort Forslag kun 150 skulde have den høieste Lønning, derefter 300 den næsthøieste Lønning og Resten 220 Lønninger Byg. Efter dette Forslag vilde der blive et flekkeligt Overskud tilbage, og naar Bevillingsmyndigheden kom til at raade over dette Overskud, saa — sagde vi — vilde der derved være gjort et virkeligt Fremskridt, om vi end ikke havde naaet Alt, hvad vi ønskede, og derfor vilde vi da tage imod Loven. Efter det Ændringsforslag, som det ærede Medlem og de andre ærede Forslagsstillere have stillet op, er det klart, at der ikke vil blive noget Virkeligt tilovers, men jeg vil derfor ikke sige, at det af den Grund vilde være umuligt for mig at gaa ind derpaa; i alt Fald vilde jeg, dersom f. Ex. Landstinget gik ind derpaa, og det kom til os igen, være meget betænkelig ved at afvise det, thi saa vilde det dog i mine Dine være et virkeligt Fremskridt. Dette var mit Standpunkt den 27de Marts, og det er mit Standpunkt den Dag i Dag; men naar vi hverken kunne naae at faae nedmanet Spørgsøet om Kirkens Eieendomsret eller at faae et virkeligt Overskud til aandelige Formaal og til Oplysningens Fremme i det Hele taget, saa ville de Herrer baade i Dag og den Gang blive Svar skyldige paa, hvilke Fremskridt det da egentlig er, som man naaer ved deres Lovforslag, og det er derfor, at jeg med god Fortrøstning stemmer imod det i Overbevisningen om, at Folket dog i sidste Instants vil komme til at dømme os imellem. — Jeg skylder endnu at bemærke, at naar vi Fem den Nat, som gik forud